

De eerste stappen van XBRL

In december 2008 heeft de Amerikaanse toezichthouder SEC besloten om ondernemingen met een beursnotering op gefaseerde basis te verplichten om hun filings bij de SEC ook in XBRL-formaat aan te leveren. Deze verplichting wordt door velen gezien als dé doorbraak van XBRL.

Sebastiaan Bal, Assurance

1. Wat is XBRL?

De term XBRL (eXtensible Business Reporting Language) komt al jaren terug in de accountancy literatuur. Toch leer navraag bij de gemiddelde accountant dat het potentieel van XBRL nog lang niet duidelijk is. De gemiddelde accountant heeft nog geen goed beeld van de mogelijkheden die XBRL biedt. Navraag op een willekeurige afdeling levert een verscheidenheid aan antwoorden op, variërend van *'Ik heb er een keer iets over gelezen, maar wat het nu precies is...'* tot *'Dat is toch een nieuw rapportageraamwerk?'*. De laatste opmerking is gedeeltelijk waar, maar het is slechts een deelaspect van XBRL.

XBRL wordt in de literatuur vaak vergeleken met een barcode. Het gebruik van de barcode stelt een onderneming in staat om op een snellere en minder foutgevoelige wijze het juiste bedrag in rekening te kunnen brengen aan de klant in vergelijking met het handmatig aanslaan van de kassa. Door het scannen van de barcode weet de kassa precies welk product wordt gekocht en hoeveel dit kost. De barcode linkt dus naar meer data over het product. XBRL werkt op een soortgelijke manier. Het geeft data weer over informatie, zoals de barcode data verstrekt over het af te rekenen product. De vergelijking van XBRL met de barcode

is vanuit een technisch oogpunt volstrekt juist. De data in dit voorbeeld beperkt zich echter tot een omschrijving van het product en de prijs, maar de data die een barcode kan bevatten is in theorie eindeloos. Dit aspect wordt veelal niet in ogenschouw genomen, waardoor dit voorbeeld niet echt geschikt is om uit te leggen wat XBRL nu precies is.

Methode om data te structureren

XBRL is een open standaard om informatie-uitwisseling en -analyse mogelijk te maken zonder directe tussenkomst van mensen. Het is een methode om informatie op een gestandaardiseerde methode te structureren zodat hier alle gewenste activiteiten mee kunnen worden verricht, zonder dat dit ten koste gaat van de specifieke wensen van een van de belanghebbende partijen.

Voorbeeld

Stel eens voor dat een bibliothecaris op zoek is naar een specifiek boek dat zich in een ongeordende collectie bevindt. Het eerste wat de bibliothecaris zal doen, is de verzameling ordenen. Hij is nu weliswaar op zoek naar één specifiek boek, maar in de toekomst is het makkelijker om geordende boeken terug te vinden dan ongeordende. Hierbij zal iedere bibliothecaris de ordening op zijn eigen wijze verrichten. De ene bibliothecaris zal de ordening verrichten

op de alfabetische volgende van achternaam van de auteur, terwijl de andere liever uitgaat van de datum van publicatie.

Wanneer een specifieke methode van ordening is gekozen, brengt dit al snel enkele nadelen met zich mee. Als een bibliothecaris heeft gekozen voor een ordening op datum van publicatie en iemand vraagt om een overzicht van alle boeken alfabetisch op achternaam, zal de bibliothecaris de gehele lijst door moeten gaan om het alfabetisch te herordenen. Dit is een tijdrovende en foutgevoelige exercitie die weinig toegevoegde waarde heeft. Een ander nadeel is dat een nieuwe bibliothecaris zich eerst zal moeten verdiepen in de wijze van ordening van zijn voorganger. Indien de wijze van ordening van diens voorganger hem niet bevalt, zal hij dit volledig moeten aanpassen, met alle inefficiënties van dien.

Wat als er nu een gestandaardiseerde ordeningsmethode bestaat waarbij de bibliothecaris nog altijd zijn eigen indeling kan gebruiken, maar waarbij op elk gewenst moment ook een grote variëteit aan andere indelingen gegenereerd kan worden? Hierbij kan worden gedacht aan een lijst alfabetisch op voornaam, een overzicht van alle boeken van auteur X of een overzicht van alle boeken waarin de letter 'X' voorkomt. Het is duidelijk dat een universele en flexibele methode van ordening de voorkeur heeft boven een subjectieve en inflexibele methode.

Iedereen kan zich een voorstelling maken van de data die de bibliothecaris belangrijk vindt voor zijn ordening. Dit zullen onder meer zaken zijn als de naam van de auteur, titel van het boek, datum van publicatie en opslaglocatie van het boek. De betekenis van de data die de bibliothecaris vastlegt voor de ordening zijn voor hem volstrekt duidelijk. Wanneer iemand anders dit ziet, hoeft dit niet het geval te zijn. Stel dat de bibliothecaris de term 'L2A9' heeft ingevuld bij de opslaglocatie. Deze term zegt niets zonder de context hierachter te weten. Indien de context bekend is - namelijk dat dit opslagruimte L, rij 2, kast A, plank 9, betreft - kan iedereen deze term begrijpen. Het scheiden van data en context is de meest effectieve en efficiënte methode om een flexibele vorm van informatie-uitwisseling en analyse te bereiken. Dit betekent echter wel dat de context gedefinieerd dient te worden in een apart document; dit document wordt ook wel een taxonomie genoemd. Daarnaast moet het data element, in dit voorbeeld de opslaglocatie 'L2A9', wel refereren naar deze definitie zodat men weet waar de betekenis te vinden is. Deze referentie wordt ook wel een 'tag' genoemd.

Samenvatting

Dit artikel geeft de accountant een beter inzicht in wat XBRL nu precies is, waarom het belangrijk is, hoe het geïmplementeerd kan worden en hoe de accountant hier nu mee om kan gaan.

Hoe past XBRL hierin?

Hoe verhoudt XBRL zich nu tot het bovenstaande voorbeeld? Zoals eerder vermeld, is XBRL een gestandaardiseerde methode om data te structureren voor informatie-uitwisseling en -analyse. In het voorbeeld kan de door de initiële bibliothecaris gewenste methode van ordenen gezien worden als de wijze waarop data wordt vastgelegd in de onderliggende databases van een willekeurige financiële of operationele applicatie. De data in deze databases kenmerkt zich door een dusdanig formaat dat uitsluitend door de betreffende applicatie wordt gehanteerd. Indien data uit deze databases naar andere applicaties verstuurd moet worden, dient dit handmatig omgezet te worden of door middel van een conversie interface. Beide methoden zijn kostbaar en foutgevoelig. De data uit de databases kan echter ook in XBRL-formaat verkregen worden. Hierdoor is geen conversieslag meer nodig tussen het dataformaat van de eerste applicatie en dat van de tweede applicatie. In plaats hiervan herkent en verwerkt de tweede applicatie de data onmiddellijk.

2. Waarom is XBRL belangrijk?

XBRL is vooral belangrijk voor de effectiviteit en efficiency van de rapportagewerkzaamheden. Op dit moment zijn de financiële gegevens in specifieke rapportages nog vaak afkomstig uit een wirwar van spreadsheets en andere rapportages. De vele interpretaties en transformaties die deze data ondergaat, maakt het opstellen van specifieke rapportages tijdrovend en foutgevoelig. Dit is waar XBRL een rol speelt. De basisgedachte achter XBRL is dat data slechts één keer ingevoerd hoeft te worden en dat hier vervolgens vele keren gebruik van gemaakt kan worden. Het probeert de huidige inefficiënte rapporteringprocessen te veranderen zodat de kosten van het prepareren van informatie naar beneden gaat en dat andere informatie voorhanden komt die eerder niet rendabel was om te genereren. De combinatie van (conceptueel) lagere kosten inzake interne en externe rapportering, de verhoging van de informatie mogelijkheden, de inbouw mogelijkheden van

interne-beheersingsmaatregelen en het op een standaard manier beschikbaar stellen van deze informatie zal op termijn door veel ondernemingen omarmd worden.

Wie gebruikt XBRL?

XBRL wordt momenteel nog maar door een beperkt aantal partijen gebruikt. Het besluit van de Amerikaanse toezichthouder SEC (Security & Exchange Commission) om beursgenoteerde ondernemingen te verplichten om hun filings ook in XBRL-formaat aan te leveren, wordt gezien als de eerste stap in de doorbraak van XBRL. De situatie in de Verenigde Staten illustreert dat het gebruik van XBRL in eerste instantie gevoed wordt vanuit de externe financiële-rapporteringverplichtingen. Naast de Verenigde Staten zijn er ook een aantal andere landen, waaronder China en Zuid-Korea, die de aldaar genoteerde ondernemingen verplichten om hun financiële rapportages in XBRL-formaat beschikbaar te stellen aan de toezichthouder. De Europese Commissie heeft zich in 2008 eveneens uitgesproken als voorstander van XBRL en is op dit moment bezig met verschillende onderzoeken naar de mogelijkheden die XBRL biedt binnen de Europese Unie. In Nederland bestaat overigens al de mogelijkheid om de Dutch GAAP-jaarrekening van ondernemingen in XBRL-formaat aan te leveren bij de Kamer van Koophandel, het Centraal Bureau voor de Statistiek en de Belastingdienst.

3. Implementatie van XBRL

Een onderneming kan XBRL op twee verschillende manieren integreren binnen het financiële-rapportageproces. Deze integratie kan gerealiseerd worden door middel van een 'bolt-on' aanpak of door middel van een 'embedded' aanpak.

'Bolt-on' aanpak

De 'bolt-on' aanpak kenmerkt zich door een additionele stap toe te voegen aan het huidige financiële-rapportageproces. Hierbij wordt aan het einde van het proces een stap toegevoegd die toeziet op de creatie van de financiële rapportage in XBRL-formaat. Dit houdt in dat de 'papierene' jaarrekening achteraf wordt omgezet in XBRL-formaat.

Dit is uiteraard geen efficiënte manier om XBRL te implementeren, aangezien het extra inspanning vereist van de onderneming of van de partij aan wie de onderneming de conversie heeft uitbesteed. Het voordeel van deze 'bolt-on' methode is dat een onderneming op een relatief eenvoudige

en goedkope wijze kan voldoen aan eventuele verplichtingen die vanuit toezichthouders zijn opgelegd. In deze fase benut de onderneming zelf vrijwel geen enkel voordeel van het gebruik van XBRL, maar leidt het alleen tot (beperkte) additionele kosten om aan de relevante rapportageverplichtingen te voldoen.

De accountant kan tijdens deze fase gevraagd worden om zekerheid te geven dat de financiële rapportage in XBRL-formaat overeenkomt met de 'papierene' versie. Dit zal ook voor de accountant extra activiteit met zich meebrengen ten opzichte van zijn huidige controleaanpak.

'Embedded' aanpak

Ten opzichte van de 'bolt-on' aanpak is er een efficiëntere en effectievere manier om externe rapportages in XBRL-formaat te realiseren. Bij deze 'embedded' aanpak worden de XBRL-tags direct in de applicaties van het financiële-rapportageproces geïntegreerd. Dit stelt de onderneming in staat om een automatische uitwisseling van data tussen deze applicaties te realiseren. Indien de tagging van de data (ook wel mapping genoemd) achter de rug is, kan automatisch een financiële rapportage gegenereerd worden. Een dergelijke opzet vermindert het aantal handmatige overzettingen en dus de kans op fouten. Daarnaast biedt het ook verbeterde toegang tot relevantere informatie, waardoor betere beslissingen genomen kunnen worden.

Dit zogenaamde 'embedden' van XBRL binnen de financiële-rapporteringapplicaties is in eerste instantie wel duurder dan de 'bolt-on' aanpak en vereist ook meer kennis van XBRL bij het personeel van de cliënt. Op de langere termijn is de hierbij opgedane kennis echter een rendabele investering.

De accountant kan in deze fase geconfronteerd worden met een digitale rapportage, al dan niet uitsluitend in XBRL-formaat. Voor de controle van deze rapportage zal hij inzicht moeten hebben in hoe deze rapportage tot stand is gekomen. Hij moet daarom de mapping vanuit de applicaties in het financiële-rapporteringproces naar de XBRL-bestanden begrijpen en in staat zijn om dit te controleren. Dit betekent dus dat de accountant, of de door hem ingeschakelde expert, gedetailleerde kennis zal moeten hebben van XBRL en de wijze waarop het is verwerkt binnen de applicaties van de cliënt.

4. Hoe nu te handelen?

De SEC is de eerste partij in de westerse wereld die groot-schalig gebruik van XBRL verplicht stelt. Accountants die Nederlandse ondernemingen met een beursnotering in de Verenigde Staten controleren, zullen hier de komende jaren mee geconfronteerd worden. Large accelerated filers met een marktwaarde van meer dan USD 5 miljard en gebruik makend van US GAAP dienen hun filings sinds 15 juni 2009 in XBRL-formaat in te dienen bij de SEC. Vanaf het tweede jaar geldt dit voor alle large accelerated filers met een marktwaarde van meer dan USD 700 miljoen. Vanaf 15 juni 2011 geldt dit voor alle ondernemingen, ongeacht of gebruik gemaakt wordt van US GAAP of IFRS. De meeste Nederlandse ondernemingen hebben weliswaar nog een aantal jaar de tijd om aan de SEC-verplichtingen te voldoen, toch is het verstandig om hen hier al ruim van tevoren op te wijzen. Wanneer ondernemingen namelijk gebruik willen maken van de 'embedded' aanpak om XBRL te implementeren, zal dit proces geruime tijd in beslag nemen. Hoe eerder ze hiermee beginnen, hoe beter.

Niet alleen de accountants van ondernemingen met een notering in de VS hebben belang bij kennis omtrent XBRL. Het gebruik van XBRL is momenteel nog beperkt in Nederland, maar toch zou een accountant vanuit zijn natuurlijke adviesfunctie hier enige kennis van moeten hebben. Op deze manier kan hij zijn cliënten onder bepaalde omstandigheden attenderen op deze technologie, bijvoorbeeld bij een reorganisatie van het financiële rapportage proces. Hierdoor laat hij blijken dat hij meedenkt over de toekomstige ontwikkelingen bij zijn cliënt en heeft hij een duidelijke meerwaarde. Verdere ontwikkelingen van XBRL bij de cliënten hangen volledig af van de keuzes die de beleidsbepalers maken. In de situatie waarin een cliënt zich aan het heroriënteren is op haar financiële-rapportageproces, is het wellicht verstandig dat de accountant voorstelt om een van de XBRL-specialisten binnen PricewaterhouseCoopers hierbij te betrekken. Hierdoor krijgt de cliënt een duidelijk beeld van de (on)mogelijkheden van XBRL.